

รายการอ้างอิง

หนังสือภาษาไทย

- การศาสนา, กรม. กองพุทธศาสนสถาน. ประวัติวัดที่วราชอาณาจักร เล่มที่ 1. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พิมพ์เศศ, 2524
- เกียรติ จิวะกุล และคณะ. ตลาดในกรุงเทพฯ: การขยายตัวและพัฒนาการ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525
- ขจร สุขพานิช. บางเกาะ - เกาะรัตนโกสินทร์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยเซคม, 2516 (พิมพ์แจกเป็นมิตรผลี เนื่องในโอกาสทำบุญอายุครบ 60 ปี 9 มิถุนายน พ.ศ. 2516)
- ไชแสง สุขวัณณะ. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณภายในกรุงเทพฯ ใน เอกสารประกอบการการอบรมทางวิชาการ เรื่อง แนวทางและเทคนิคในการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและชุมชน. กรุงเทพมหานคร: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528
- ครุสภา, องค์การคำ. หนังสือชุดภาพกรุงรัตนโกสินทร์สองร้อยปี. กรุงเทพมหานคร: ครุสภาลาดพร้าว, 2525
- ชัย เรื่องศิลป์. ประวัติศาสตร์ไทยสมัยพ.ศ. 2352-2453 ด้านสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร: มุลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2522
- _____ . ประวัติศาสตร์ไทยสมัยพ.ศ. 2352-2453 ด้านเศรษฐกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร: มุลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2522
- ชาญวุฒิ วรวรรณ, มรว. ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการอนุรักษ์และบูรณะโบราณสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และศิลปะ. ใน เอกสารประกอบการการอบรมทางวิชาการเรื่องแนวทางและเทคนิคในการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและชุมชน. กรุงเทพมหานคร: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528
- เต็มสิริ นุชเสสิงห์, คุณหญิง. บทบาทของพระสงฆ์: ผู้นำในการอนุรักษ์มรดกศิลปวัฒนธรรมไทย ใน เอกสารประกอบการอบรมสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง บทบาทของพระสงฆ์: ผู้นำสังคมในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมไทย. หน้า 147 - 152. สำนักเสริมศึกษาและบริการสังคม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537.

- ธีระชัย ชนาเศรษฐ. เปิดวังสมเด็จเจ้าตากสินมหาราช. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธีรกิจ, 2535
- นคร พันธุ์รงค์. ประวัติศาสตร์ไทยสมัยกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วิเศษ, 2526
- น.ณ.ปากน้ำ. ศิลปกรรมในบางกอก. กรุงเทพมหานคร: เกษมบรรณกิจ, 2514
- _____. ศิลปะและวัฒนธรรมจากดินแดนอาหรับเมื่อแรกเข้าสู่สยามประเทศ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เมืองโบราณ, 2534
- _____. แบบแผนบ้านเรือนในสยาม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เมืองโบราณ, 2535
- นิจ หนีชูระนันท์. การอนุรักษ์อนุสรณ์ และสถาน ใน เอกสารประกอบคำบรรยายโครงการอบรมทางวิชาการ เรื่อง การวางแผนและผังกายภาพสำหรับเจ้าหน้าที่วางแผนระดับท้องถิ่น. (20 - 26 พฤษภาคม 2528)
- นงน้อย ศักดิ์ศรี, มรว และคนอื่น ๆ. องค์ประกอบทางกายภาพกรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534
- _____. ณิศร กฤตติกาภล และคาร์ณี แก้วม่วง. พระราชวังและวังในกรุงเทพ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525
- _____. "แกนนำ" ในการขยายตัวของ กทม. ในอดีต. วารสารวิชาการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ประจำปี พ.ศ. 2525): 43 - 52.
- นิธิ เอี้ยวศรีวงศ์, ดร. การเมืองสมัยกรุงธนบุรี. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ศิลปวัฒนธรรม, 2536
- บัณฑิต จุลาสัย. การอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและชุมชน ความเป็นมา, การสำรวจ, เหตุผล และข้อพิจารณา ใน เอกสารประกอบการอบรมทางวิชาการ เรื่อง แนวทางและเทคนิคในการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและชุมชน. กรุงเทพมหานคร: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- ผู้ว่าราชการจังหวัด และคณะกรรมการจังหวัดธนบุรี. จังหวัดธนบุรี. ธนบุรี: สำนักวัฒนธรรมทางวรรณกรรม สภาวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2500
- มานพ พงศทัต. วิวัฒนาการของเมือง. ใน เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ การพัฒนากรุงเทพมหานครแบบผสมผสานกับสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วิมลสิทธิ์ ทรยางกูร, คร. พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530
- วิมลสิทธิ์ ทรยางกูร, กอบกุล อินทรวิจิตร, ลันติ ฉันทวิลาสวงศ์ และวิระ อินทะนัง. พัฒนาการแนวความคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม อดีต ปัจจุบัน และอนาคต. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป, 2536
- วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย, ศูนย์. หนังสือเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วิศตอร์เฝ้าเวอร์พอสท์, 2531 (เนื่องในโอกาสเปิดศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย)
- ศิลปากร, กรม. จดหมายเหตุการอนุรักษ์กรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525
- _____. กองโบราณคดี. จิตรกรรมไทยประเพณี เล่มที่ 1. กรุงเทพมหานคร: 2533
- ศรีศักดิ์ วัลลิโภคม และสุจิตต์ วงศ์เทศ. กรุงเทพมหานครมาจากไหน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ศิลปวัฒนธรรม, 2529
- ส่งเสริมวัฒนธรรมไทย, ศูนย์ชุมชน. อนุสรณ์ของเรา. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยครุธนบุรี, 2521
- ลั่น เมืองวงศ์. ประวัติศาสตร์ไทยในสมัยกรุงธนบุรี-กรุงรัตนโกสินทร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2521
- สุเมธ ชุมสาย ณ อยุธยา, คร. น้ำ บ่อเกิดแห่งวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2529
- สมบัติ จำปาเงิน. รู้เรื่องเมืองบางกอก. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุริยบรรณ, 2526
- ล. พลานน้อย. เล่าเรื่องบางกอก. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์รวมสาส์น, 2525
- เสถียร ศกุนตลา. สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชและบทบาทชาวจีนในสยาม. วารสารเส้นทางเศรษฐกิจฉบับพิเศษ (ปี.ศ. 2527)
- อรศิริ ปานันท์, อินทรา อดมนาค, มาลินี ศรีสุวรรณ และเด่น วาลิกสิริ. การศึกษาเพื่อการอนุรักษ์อาคารพักอาศัยและสภาพแวดล้อมริมคลองบางกอกน้อย. วารสารหน้าจั่ว (ฉบับที่ 4 ปี.ศ. 2528): 1-25.
- อุทธารเรือ, กรม. อุทธารเรือพระจอมเกล้า. 100 ปี กรมทหารเรือ. กรุงเทพมหานคร: อุดการพิมพ์, 2533.

วิทยานิพนธ์

- จารุณี ศิริมังคะลา. การศึกษาจินตภาพกรุงรัตนโกสินทร์เพื่อการอนุรักษ์และพัฒนา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531
- ประภาพรพรณ ม่วงไหมทอง. การศึกษาเพื่อวางแผนการใช้ที่ดินเขตบางกอกน้อย. วิทยานิพนธ์ปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531
- ประวูฒิ แอ้มชลงาม. การวางแผนอนุรักษ์และพัฒนา บริเวณวัดในเมืองเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537
- ปราณอม ต้นสุขานนท์. การศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนอนุรักษ์ในเขตกำแพงเมืองเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- สังค อิลสรยุทธพ้อย. การศึกษาสังคม-ประวัติศาสตร์ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยของกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
- สรรเพชร นนทภักดิ์. การศึกษาคุณค่าทางสุนทรียภาพด้านผังเมือง กรณีศึกษาเฉพาะกรณีนครศรีธรรมราชและภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- สาวิตรี ทัญภยสุต. ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนไทย จีน และตะวันตกในกรุงเทพ พ.ศ. 2398-2453. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527
- อัญวติ กมลาศัน ๗ อุษธยา. การศึกษาเพื่อเสนอแนะแนวทางอนุรักษ์โบราณสถานและพัฒนาเมืองเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามวิทยานิพนธ์ เรื่อง

การศึกษาคุณค่าสภาพแวดล้อมเมือง และชุมชนกรุงเทพมหานครเพื่อการอนุรักษ์
 บัณฑิตวิทยาลัย คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. เพศ : ชาย หญิง
2. อายุ : .....
3. การศึกษา : ประถม ศึกษาระดับอาชีวศึกษา (ปวส., ปวช.)
 มัธยมศึกษา ปริญญาตรี
 สูงกว่าปริญญาตรี
4. อาชีพ : รับราชการ รัฐวิสาหกิจ
 บริษัทห้างร้าน ค้าขาย กิจการส่วนตัว
 รับจ้าง อยู่บ้านเฉย ๆ
 นักเรียน/นักศึกษา อื่น ๆ .....
5. ที่อยู่ปัจจุบัน .....
6. ท่านมีความสัมพันธ์กับพื้นที่กรุงเทพมหานครอย่างไร
 เป็นที่อยู่อาศัย คิดต่อธุรกิจ, พบญาติ
 ที่ทำงาน ผ่านไป, มา
 สถานศึกษา อื่น ๆ .....
7. ท่านรู้จักกรุงเทพมหานครในบทบาทใดต่อไปนี้บ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 ..... เมืองหลวงที่เกิดขึ้นภายหลังจากการชุกชุมของลี้ดบางกอก
 ..... เมืองท่าที่สำคัญของกรุงเทพฯ หรืออยุธยา
 ..... เมืองยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่เป็นที่ต้องการของชาวต่างประเทศในสมัยกรุงศรีอยุธยา
 ..... เมืองหลวงของไทยก่อนที่จะมาเป็นกรุงรัตนโกสินทร์
 ..... เมืองเกษตรกรรมอันเลื่องชื่อ มีผลไม้ขึ้นชื่อมากมายในสมัยโบราณ
 ..... ย่านที่อยู่อาศัยชั้นดีและสำคัญ ของบรรดาขุนนางและข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในอดีต
 ..... เป็นแหล่งของวัดโบราณที่สวยงาม มีศิลปกรรมที่มีคุณค่าสืบต่อกันมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา
 ..... เมืองที่มีผู้คนหลากหลายชาติทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ภายหลังจากกรุงศรีอยุธยาล่มสลาย
 ..... มีสถาปัตยกรรมอันสวยงาม จนเป็นที่รู้จักกันดีของชาวต่างประเทศ (พระปรางค์วัดอรุณฯ)
 ..... วิถีชีวิตของชุมชนริมน้ำดั้งเดิม ที่ยังคงปรากฏให้เห็นจนทุกวันนี้
 ..... ชุมชนศิลปวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมในครัวเรือนดั้งเดิม (บ้านหมื่น บ้านช่างหล่อ ฯลฯ)
 ..... เป็นที่ตั้งของโรงพยาบาลของรัฐบาลแห่งแรก
 ..... เป็นที่ตั้งของกองทัพเรือ
 ..... เคยเป็นจังหวัดหนึ่งของประเทศไทย

8. ท่านรู้จักสถานที่สำคัญในกรุงเทพมหานครแห่งใดดังต่อไปนี้บ้าง (ใส่เป็นคะแนน)

0 ไม่รู้จัก   1 เคยได้ยินชื่อ   2 รู้จัก   3 รู้จักดี   4 รู้จักดีมาก

..... พระราชวังเดิม	..... วัดข้างดาครู้ส	..... วัดสุทิวาภิรมย์
..... ป้อมวิชัยประสิทธิ์	..... มัสยิดคั่นสน	..... วัดช่างสุทิวาภิรมย์
..... พระปรางค์วัดอรุณ	..... มัสยิดบางหลวง	..... วัดวิเศษการ
..... วัดระฆังโฆสิตาราม	..... คลองคูเมืองเดิม	..... วัดนายโรง
..... วัดโมลีโลกยาราม	..... คลองบางกอกน้อย	..... วัดเงิน (รัชดาภิเษก)
..... วัดเครือวัลย์ฯ	..... คลองบางกอกใหญ่	..... วัดทอง (กาญจนสิงหาสน์)
..... วัดอมรินทราราม	..... คลองชักพระ	..... วัดกำแพง
..... วัดกัลยาณมิตร	..... คลองมอญ	..... วัดไชยชิด
..... วัดนิชัยญาติการาม	..... บ้านช่างหล่อ	..... วัดเจ้าอาวม
..... วัดท่าพระ	..... บ้านหมื่น	..... วัดคงมุลเหล็ก
..... วัดอินทาราม	..... บ้านปูน	..... วัดราชสิทธาราม

9. ท่านคิดว่าสถานที่แห่งใดในกรุงเทพมหานคร เป็นสถานที่ที่มีคุณค่าและเอกลักษณ์ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และ
หวงแหนไว้ให้ลูกหลานต่อไป (เรียงลำดับตามความสำคัญ)

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

10. ท่านคิดว่าสถานที่แห่งใดในกรุงเทพมหานคร เป็นสถานที่ที่มีคุณค่าและเอกลักษณ์ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์
และหวงแหนไว้ให้ลูกหลานต่อไป (เรียงลำดับตามความสำคัญ, ซ้ำกับข้อ 9 ได้)

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

11. ท่านคิดว่าพื้นที่กรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ มีความสัมพันธ์กันในข้อใดต่อไปนี้บ้าง
- [ ] ความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์
  - [ ] ความต่อเนื่องทางการคมนาคมติดต่อ ทั้งทางน้ำและทางบก
  - [ ] น่าจะเป็นพื้นที่เดียวกัน เพียงแต่มีแม่น้ำเจ้าพระยาวางกัน
  - [ ] เป็นพื้นที่เดียวกัน แต่แยกไม่ออก
  - [ ] เป็นเมืองคนละเมือง น่าจะแยกออกจากกันได้
12. ถ้าจะมีการพัฒนาพื้นที่ 2 มิ่งแม่น้ำเจ้าพระยาเพื่อการอนุรักษ์ (กรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์) ท่านคิดว่า ควรดำเนินการอนุรักษ์โดยวิธีใด
- [ ] อนุรักษ์สภาพปัจจุบันโดยคงสภาพไว้เช่นนี้และป้องกันมิให้เสื่อมสลายลง
  - [ ] อนุรักษ์โดยมีการเปลี่ยนแปลงเช่นการรื้อบริเวบบางบริเวณเพื่อเปิดพื้นที่อันควรอนุรักษ์ให้สว่างาม : ตัวอย่างการรื้อศาลาเฉลิมไทยเพื่อเปิดให้เห็นความงดงามของโลหะปราสาท
13. ถ้าจำเป็นต้องมีการรื้อบางบริเวณออกไป ท่านคิดว่าบริเวณใดควรมีการรื้อย้ายบ้าง
- ฝั่งกรุงรัตนโกสินทร์
- [ ] กำแพงรอบพระบรมมหาราชวังและวัดโพธิ์
  - [ ] ราชนาวิศิโรตธร์ เพื่อให้เห็นพระบรมมหาราชวังและวัดโพธิ์
  - [ ] กำแพงจันทร์ เพื่อให้เห็นวัดมหาธาตุฯ
  - [ ] ปากคลองตลาด เพื่อให้เห็นพระบรมมหาราชวัง
  - [ ] อื่น ๆ .....
- ฝั่งกรุงธนบุรี
- [ ] กองทัพเรือ เพื่อให้เห็นพระราชวังเดิม และสถาปัตยกรรมอื่น ๆ
  - [ ] กรมอุทกหารเรือ เพื่อให้เห็นพระราชวังเดิมและสถาปัตยกรรมอื่น ๆ
  - [ ] ควบคุมอาคารสูงภายในบริเวณโรงพยาบาลศิริราช และโรงเรียนสตรีวัดระฆังฯ เพื่อมิให้ข่ม และบดบัง พระปรางค์วัดอรุณฯ และวัดระฆังฯ
  - [ ] อื่น ๆ .....

"ร่วมมือร่วมใจอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมอันมีค่าไว้ให้ลูกหลานไทยต่อไป"

ขอแสดงความขอบคุณอย่างสูง

ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร

เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง ใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภท ภายในบริเวณฝั่งธนบุรีตรงข้ามบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ ในท้องที่แขวงบางซื่อชั้น เขตบางพลัด แขวงอรุณอมรินทร์ แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี และแขวงสมเด็จพระเจ้าพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2535

โดยที่เป็นการสมควรตราข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยกำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง ใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภท ภายในบริเวณฝั่งธนบุรีตรงข้ามบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ ในท้องที่แขวงบางซื่อชั้น เขตบางพลัด แขวงอรุณอมรินทร์ แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี และแขวงสมเด็จพระเจ้าพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และมาตรา 97 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 กรุงเทพมหานครโดยความเห็นชอบของสภากรุงเทพมหานคร จึงตราข้อบัญญัติขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ข้อบัญญัตินี้เรียกว่า "ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง ใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภท ภายในบริเวณฝั่งธนบุรีตรงข้ามบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ ในท้องที่แขวงบางซื่อชั้น เขตบางพลัด แขวงอรุณอมรินทร์ แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี และแขวงสมเด็จพระเจ้าพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2535"

ข้อ 2 ข้อบัญญัติฉบับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ 3 ในข้อบัญญัตินี้

(1) "ภายในบริเวณฝั่งธนบุรีตรงข้ามบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์" ประกอบด้วย
(ก) "บริเวณที่ 1" หมายความว่า พื้นที่ในบริเวณระหว่างทิศเหนือจดกึ่งกลางคลองวัดระฆัง ทิศใต้จดคลองบางกอกใหญ่ฝั่งใต้ ทิศตะวันออกจดแนวกึ่งกลางแม่น้ำเจ้าพระยา ทิศตะวันตกจดคลองบ้านหมื่นฝั่งตะวันตกและแนวถนนโครงการอรุณอมรินทร์

(ข) "บริเวณที่ 2" หมายความว่า พื้นที่ในบริเวณระหว่างทิศเหนือจดคลองบางกอกน้อยฝั่งเหนือ ทิศใต้จดถนนพรานนก ทิศตะวันออกจดแนวกิ่งกลางแม่น้ำเจ้าพระยา ทิศตะวันตกจดถนนอรุณอมรินทร์ฝั่งตะวันตก

(ค) "บริเวณที่ 3" หมายความว่า พื้นที่ในบริเวณระหว่างทิศเหนือจดถนนรถไฟ และถนนพรานนก ทิศใต้จดแนวกิ่งกลางคลองวัดระฆัง ทิศตะวันออกจดถนนอรุณอมรินทร์ฝั่งตะวันตก และแนวกิ่งกลางแม่น้ำเจ้าพระยา ทิศตะวันตกจดคลองบ้านขมิ้นฝั่งตะวันตก

(ง) "บริเวณที่ 4" หมายความว่า พื้นที่ในบริเวณระหว่างทิศตะวันออกเฉียงเหนือจดคลองบางยี่ขันฝั่งตะวันออกเฉียงเหนือ ทิศใต้จดคลองบางกอกน้อยฝั่งเหนือ ทิศตะวันออกเฉียงใต้จดแนวกิ่งกลางแม่น้ำเจ้าพระยา ทิศตะวันตกจดแนวเส้นซึ่งลากตรงจากกำแพงวัดดาวดึงษาราม จดคลองบางยี่ขัน กำแพงวัดดาวดึงษาราม ซอยวัดดาวดึงษ์ เส้นตรงซึ่งลากจากจุดบรรจบของซอยวัดดาวดึงษ์กับถนนสมเด็จพระปิ่นเกล้าไปจดจุดบรรจบของซอยวัดดุสิตารามกับถนนสมเด็จพระปิ่นเกล้า ซอยวัดดุสิตาราม ซอยทางเข้าพิพิธภัณฑ์เรือราชพิธี และคลองขมจีน

(จ) "บริเวณที่ 5" หมายความว่า พื้นที่ในบริเวณระหว่างทิศเหนือจดแนวกิ่งกลางแม่น้ำเจ้าพระยา ทิศใต้จดซอยวัดกัลยาณ์และถนนเทศบาลสาย 1 และเส้นตรงซึ่งลากจากจุดบรรจบของถนนประชาธิปไตย ถนนลอดใต้สะพานพระพุทธยอดฟ้าฯ ไปยังจุดบรรจบของถนนพญาไม้กับซอยอุทัย ทิศตะวันออกจดซอยสมเด็จพระเจ้าพระยา 1 ทิศตะวันตกจดคลองบางกอกใหญ่ฝั่งตะวันออก

ทั้งนี้ ตามแผนที่ท้ายข้อบัญญัตินี้

(2) "สถานที่เก็บสินค้า" หมายความว่า อาคารหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคารหรืออาคารที่มีลักษณะในทำนองเดียวกันที่ใช้เป็นที่สำหรับเก็บ พัก หรือขนถ่ายสินค้าหรือสิ่งของเพื่อประโยชน์ทางการค้า

(3) "สถานที่กีฬา" หมายความว่า อาคารหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคารหรือสถานที่ที่ใช้เป็นที่ฝึกซ้อม แข่งขัน หรือชมกีฬา หรืออาคารที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน สำหรับให้บริการแก่ผู้เล่นหรือผู้ชมเพื่อประโยชน์ทางการค้า

ข้อ 4 ภายในบริเวณที่ 1 และบริเวณที่ 2 ห้ามบุคคลใดก่อสร้างหรือตัดแปลงอาคารอื่นใด ยกเว้นอาคารทางศาสนา อาคารที่ทำการของทางราชการ และอาคารที่พักอาศัยที่มีใช้ห้องแถว ตึกแถว บ้านแถว หอพัก หรืออาคารชุด โดยให้มีความสูงไม่เกิน 16 เมตร ทั้งนี้ให้วัดจากระดับถนนหรือขอบทางเท้าที่ใกล้ที่สุดถึงส่วนที่สูงที่สุดของอาคาร

ข้อ 5 ภายในบริเวณที่ 3 ห้ามบุคคลใดก่อสร้างหรือตัดแปลงอาคารบางชนิดหรือบางประเภท ดังต่อไปนี้

- (1) โรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน
- (2) อาคารที่ใช้ประกอบการค้า ซึ่งเป็นที่รังเกียจหรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพตามกฎหมายว่าด้วยสาธารณสุข
- (3) สถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ
- (4) โรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม
- (5) โรงมหรสพตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันภัยอันตรายอันเกิดแต่การเล่นมหรสพ ซึ่งเอกชนเป็นผู้ดำเนินการ
- (6) สถานที่เก็บสินค้า
- (7) ภัตตาคาร
- (8) ตลาดตามกฎหมายว่าด้วยสาธารณสุข
- (9) หอประชุม เว้นแต่หอประชุมของทางราชการ โรงเรียน มหาวิทยาลัย
- (10) ห้องแถวหรือตึกแถว
- (11) ฌาปนสถาน
- (12) อาคารสำนักงานเอกชน ห้างสรรพสินค้า ที่มีพื้นที่ทุกชั้นรวมกันเกิน 300

ตารางเมตร

- (13) สถานที่เก็บและจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการเก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง
- (14) สถานที่บรรจุก๊าซและสถานที่เก็บก๊าซตามกฎหมายว่าด้วยการบรรจุก๊าซปิโตรเลียมเหลว
- (15) สถานกีฬา
- (16) ป้าย เว้นแต่ป้ายชื่อถนน ตรอก ซอย ป้ายทางราชการ ป้ายเพื่อการเลือกตั้ง หรือป้ายชื่อสถานประกอบการที่มีพื้นที่รวมกันไม่เกิน 5 ตารางเมตร
- (17) อาคารที่มีความสูงเกิน 16 เมตร โดยวัดจากระดับถนนหรือขอบทางเท้าที่ใกล้ที่สุดถึงส่วนที่สูงที่สุดของอาคาร

ข้อ 6 ภายในบริเวณที่ 4 และบริเวณที่ 5 ห้ามบุคคลใดก่อสร้างหรือตัดแปลงอาคารบางชนิดหรือบางประเภท ดังต่อไปนี้

- (1) โรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน
- (2) อาคารที่ใช้ประกอบการค้า ซึ่งเป็นที่รังเกียจหรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพตามกฎหมายว่าด้วยสาธารณสุข เว้นแต่การประกอบการดังต่อไปนี้

- (ก) การพิมพ์หนังสือด้วยเครื่องจักร
- (ข) การซ่อมเครื่องอิเล็กทรอนิกส์
- (ค) การล้างฟิล์มถ่ายรูปและฟิล์มภาพยนตร์
- (ง) การเจียรนัยเพชร พลอย หิน กระจก หรือวัตถุที่คล้ายคลึง
- (จ) การชกวีด อัดกลีบ กัดสีผ้า โดยใช้เครื่องจักร
- (ฉ) การพิมพ์แบบ พิมพ์เขียว

(3) สถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ

(4) โรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม

(5) โรงมหรสพตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันภัยอันตรายอันเกิดแต่การเล่นมหรสพ ซึ่งเอกชนเป็นผู้ดำเนินการ

(6) สถานที่เก็บสินค้าที่มีพื้นที่เกิน 80 ตารางเมตร

(7) ภัตตาคารที่มีพื้นที่สำหรับตั้งโต๊ะอาหารเกิน 400 เมตร

(8) ตลาดตามกฎหมายว่าด้วยสาธารณสุข

(9) หอประชุมเอกชนที่มีพื้นที่ทุกชั้นรวมกันเกิน 300 ตารางเมตร เว้นแต่หอประชุมของทางราชการ โรงเรียน มหาวิทยาลัย

(10) ห้องแถว ตึกแถว เว้นแต่การก่อสร้างหรือตัดแปลงเพื่อทดแทนอาคารห้องแถว ตึกแถวเดิมที่มีสภาพชำรุดหรือถูกเพลิงไหม้ ให้ดำเนินการก่อสร้างหรือตัดแปลงได้ตามแบบแปลน แผนผัง และรูปแบบสถาปัตยกรรมที่กรุงเทพมหานครประกาศกำหนดสำหรับห้องแถว ตึกแถวที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน ต้องก่อสร้างหรือตัดแปลงในตำแหน่งอื่นเป็นที่ตั้งของอาคารเดิม โดยไม่ต้องรื้อแนวอาคาร และต้องมีขนาดและรูปแบบเหมือนกับอาคารเดิม

(11) ฌาปนสถาน

(12) ห้างสรรพสินค้าที่มีพื้นที่ทุกชั้นรวมกันเกิน 300 ตารางเมตร

(13) สถานที่เก็บและจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการเก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง

(14) สถานที่บรรจุก๊าซและสถานที่เก็บก๊าซตามกฎหมายว่าด้วยการบรรจุก๊าซปิโตรเลียมเหลว

(15) สถานกีฬา

(16) ป้าย เว้นแต่ป้ายชื่อถนน ตรอก ซอย ป้ายทางราชการ ป้ายเพื่อการเลือกตั้ง หรือป้ายชื่อสถานประกอบกิจการที่มีพื้นที่รวมกันไม่เกิน 5 ตารางเมตร

(17) อาคารที่มีความสูงเกิน 16 เมตร โดยวัดจากระดับถนนหรือขอบทางเท้าที่ใกล้ที่สุดถึงส่วนที่สูงที่สุดของอาคาร

ข้อ 7 อาคารที่ก่อสร้างมาก่อนและขัดกับข้อ 4 ข้อ 5 หรือข้อ 6 ห้ามมิให้ทำการตัดแปลง เว้นแต่จะเป็นการตัดแปลงเพื่อให้อาคารนั้นไม่ขัดกับข้อ 4 ข้อ 5 และข้อ 6 ซึ่งได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นแล้ว

ข้อ 8 อาคารที่ก่อสร้างมาก่อนหรือหลังวันที่ข้อบัญญัตินี้ใช้บังคับ ห้ามมิให้เปลี่ยนการใช้อาคาร เว้นแต่จะเป็นการเปลี่ยนการใช้อาคารเพื่อให้อาคารนั้นไม่ขัดกับข้อ 4 ข้อ 5 และข้อ 6 ซึ่งได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นแล้ว

ข้อ 9 ข้อบัญญัตินี้มีให้ใช้บังคับแก่การก่อสร้างเขื่อน สะพาน อุโมงค์ ทางหรือท่อระบายน้ำ รั้วหรือกำแพง

ข้อ 10 อาคารที่ได้รับอนุญาตให้ก่อสร้างหรือตัดแปลงก่อนวันที่ข้อบัญญัตินี้ใช้บังคับ และยังก่อสร้างหรือตัดแปลงไม่แล้วเสร็จให้ดำเนินการตามที่ได้รับอนุญาตต่อไปได้ แต่ห้ามมิให้ก่อสร้างหรือตัดแปลงนอกเหนือไปจากที่ได้รับอนุญาต

ข้อ 11 ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครรักษาการตามข้อบัญญัตินี้

ประกาศ ณ วันที่ 28 พฤษภาคม 2535

ร้อยเอก

(กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อัญญา)

ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

(ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 109 ตอนที่ 65 ลงวันที่ 5 มิถุนายน 2535)

หมายเหตุ เหตุผลในการประกาศใช้ข้อบัญญัติฉบับนี้ เนื่องจากได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง ใช้หรือเปลี่ยนแปลงการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภท ภายในบริเวณฝั่งธนบุรีตรงข้ามบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ ในท้องที่แขวงบางมด เขตบางพลัด แขวงอรุณอมรินทร์ แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี และแขวงสมเด็จพระเจ้าพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ลงวันที่ 26 พฤษภาคม พ.ศ. 2534 ซึ่งมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 บัญญัติว่า ถ้าไม่มีการออกกฎกระทรวงหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นภายในหนึ่งปีนับตั้งแต่วันที่ประกาศนั้นมีผลใช้บังคับให้ประกาศดังกล่าวเป็นอันยกเลิก และโดยที่กรุงเทพมหานครเห็นสมควรห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง ใช้หรือเปลี่ยนแปลงการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภท ภายในบริเวณดังกล่าวต่อไป จึงจำเป็นต้องตราข้อบัญญัตินี้

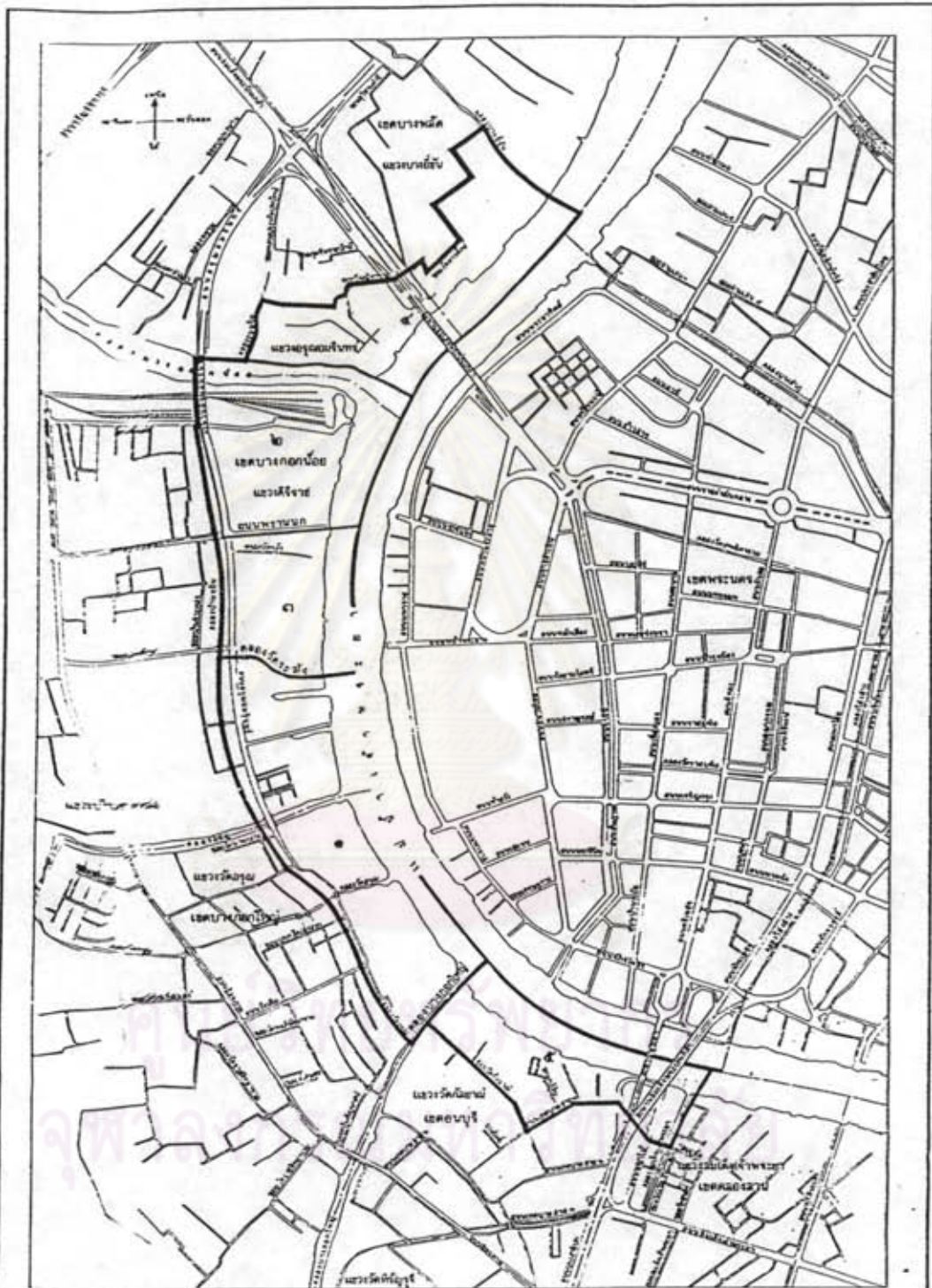
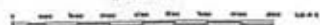
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ทำขึ้นโดยผู้ฝึกงาน กรุงเทพมหานคร

เพื่อ กำหนดบริเวณทำกะอรั้ง คัดแปลง ใช้เพื่อเขียนโครงการโยธาพาธาเขตพื้นที่หรือบางประเภท
 ภายในบริเวณเมืองเก่าบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ ในท้องที่แขวงบางยี่สิบ เขตบางพลัด และแขวงถนนสิงห์ และวัดโสมนัส
 แขวงวัดสุทัศน์ เขตบางกอกใหญ่ และวัดโสมนัส แขวงบางพลัด แขวงวัดสุทัศน์ แขวงบางกอกใหญ่ และแขวงวัดสุทัศน์ แขวงบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

๓๕.๕๓๔
 มาตราส่วน

- เครื่องหมาย
- ถนนสายหลัก
  - ถนนสายรอง
  - ซอย
  - คูระบายน้ำ
  - รถไฟ
  - คลอง

กองมณฑล
 สำนักปฎิบัติกรุงเทพมหานคร
 ฉ. ๑๖๖
 ๑๖๖
 ผู้เขียนแผนที่ฉบับนี้
 ๑๖๖
 ๑๖๖

ประเภทของวัด

วัดแบ่งตามสภาพฐานะมี ๓ ประเภท คือ

๑. พระอารามหลวง
  ๒. วัดราษฎร์
  ๓. วัดร้าง
  ๑. พระอารามหลวง ได้แก่วัดที่พระมหากษัตริย์ สมเด็จพระราชินี สมเด็จพระยุพราช ทรงสร้าง และ ปฏิสังขรณ์เป็นการส่วนพระองค์ หรือพระราชทานเพื่อเป็นเกียรติยศแก่ผู้ใดหรือเมืองหนึ่ง ที่พระบรมวงศานุวงศ์ และข้าราชการผู้ใหญ่ ทรงสร้างหรือสร้างขึ้น หรือทรงโปรดให้ปฏิสังขรณ์และ บูรณะซ่อมแซมขึ้น และน้อมเกล้าฯ น้อมกระหม่อมถวาย เป็นพระอารามหลวง รวมทั้งวัดที่ประชาชนสร้างหรือ ปฏิสังขรณ์ และทรงรับไว้เป็นพระอารามหลวงด้วย
- ชั้นแห่ง พระอารามหลวง แบ่งตามลำดับ ความ สำคัญออกเป็น ๓ ชั้น คือ

๑. ชั้นเอก ได้แก่ วัดที่มีเจดีย์สถานสำคัญ วัดที่ บรรจุบรมธาตุหรือวัดที่มีเกียรติอย่างสูง มี ๓ ชั้น คือ ราชวรมหาวิหาร ราชวรวิหาร และวรมหาวิหาร

๒. ชั้นโท ได้แก่วัดที่มีเจดีย์สถานที่สำคัญหรือที่มี เกียรติมี ๔ ชั้น คือ ราชวรมหาวิหาร ราชวรวิหาร วรมหาวิหาร และวรวิหาร

๓. ชั้นตรี ได้แก่ วัดที่มีเกียรติ วัดประจำหัวเมือง หรือวัดสำคัญมี ๓ ชั้น คือ ราชวรวิหาร วรวิหาร และ สำัญ

ชนิดและขนาดของอารามหลวง

๑. ราชวรวิหาร ได้แก่พระอารามที่พระมหากษัตริย์ สมเด็จพระราชินี สมเด็จพระยุพราช ทรงสร้าง และ ปฏิสังขรณ์เป็นการส่วนพระองค์

๒. วรวิหาร ได้แก่พระอารามที่พระมหากษัตริย์ สมเด็จพระราชินี สมเด็จพระยุพราช ทรงสร้าง และ ปฏิสังขรณ์ พระราชทานเป็นเกียรติยศแก่ผู้ใดหรือเมือง

แก้ตัวเองก็ดี รวมทั้งวัดที่ประชาชนสร้างหรือปฏิสังขรณ์ และทรงรับไว้เป็นอารามหลวง ควรยกเป็นเกียรติยศ จัดว่าเป็นวัดมีเกียรติ

๓. ราชวรมหาวิหาร ได้แก่ พระอาราม ชนิดราชววิหารที่เป็นอารามใหญ่โต และมีสิ่งก่อสร้างใหญ่โต

๔. วรมหาวิหาร ได้แก่ พระอารามชนิดววิหารที่เป็นอารามใหญ่โต และมีสิ่งก่อสร้างใหญ่โต

๕. สามัญ ได้แก่ พระอารามหลวงที่ไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ดังกล่าว

๒. วัดราษฎร์ ได้แก่วัดที่ประชาชนทั่วไปสร้างหรือปฏิสังขรณ์ ซึ่งในปัจจุบันต้องได้รับอนุญาตให้สร้างวัด และประกาศสร้างวัดโดยถูกต้องตามกฎหมายจากราชากรแล้ว และช่วยกันระดมบำรุงวัดสืบต่อกันมาตามลำดับ

วัดราษฎร์ หมายถึงวัด ทั้งชนิดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา และสำนักสงฆ์ ซึ่งมีได้ นับเข้าเป็น พระอารามหลวง

๓. วัดร้าง ได้แก่ วัดที่ไม่มีพระภิกษุสงฆ์พำนักอยู่อาศัยประจำ ซึ่งทางราชการจะทะเบียนเป็นวัดร้างไว้วัดร้างเองโดยสภาพยังเป็นนิติบุคคลอยู่โดยสมบูรณ์ และมีโอกาสที่จะเป็นวัดที่มีพระสงฆ์ได้อีก โดยดำเนินการตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการยกวัดร้างเป็นวัดมีพระสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๑๕

ประวัติผู้เขียน

นายวิเศษ ทองอ่อน เกิดวันที่ 18 กันยายน พ.ศ.2510 สำเร็จการศึกษา
ปริญญาตรีการศึกษาศาสตรบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
ในปีการศึกษา 2531 และเข้าศึกษาต่อหลักสูตรผังเมืองมหาบัณฑิต ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เมื่อ พ.ศ.2533

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย